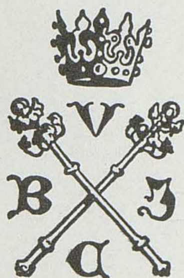

V
B J
C

Z księgozbioru
№ 2402
Stanisława Zielińskiego

USTAWY POWSZECHNE DLA DOBR MOICH RZĄDZCOW.

Podług Exemplarza drukowanego przeszłego roku w Siemiatyczach za rozkazem J. O. Xiężny Jabłonowskiey, Woiewodziny Bracławskiey.

TOM III.

W WARSZAWIE 1787.
Nakładem i Drukiem Michała Grölla, Księgarza Nadwornego J. K. Mci.

REIESTR MATERYI

w KSIĄZCE PISARZA PROPINACYI.

ZNAYDUIĄCEY SIĘ.

karta

POWINNOŚCI
PISARZA PROPINACYI.

Zawſze iedna życzliwość, iedna wierność, ściſła ſubordynacya dla zwierzchności, exekucya pilna rozkazow ſkarbowych, doſtateczność y regularność rachunkow, trwożliwe zbawienia y ſumnienia w uſługach ſprawowanie, oſnowę czynią charakteru poczciwego ſługi.

Tych obowiązkow ogólność dla wſzyſtkich powſzechnie ſłuży, iakie te więc wyraziłam w uſługach dla Piſarza Prowentowego religii iego, y ſłużby porządku tykaiące ſię, te wſzyſtkie ſą y dla Piſarza Pro-

pinacyi, bo poczciwości charakter, iedną dla każdego daie powinność, rożność więc funkcyi iedney od drugiey na tym tylko zawisła, że odmiennych rzeczy dozor, inny daią sposob ich pełnienia, więc y Pisarza propinacyi funkcya tę szczególnieyszą ma od drugiey oddzielność, że gdy każdego rządzcy życzliwość powszechnie służy do pomnożenia w wielorakich częściach skarbowe intraty, iego iest tylko iedna tę własność maiąca, iż razem w iednym roku może ią w naywyższym postawić stopniu, y znowu w kilku miesięcach całą ią zniżyć, zgubić, y cale zniszczyć, bo to szczegòlnie dependuie od dozoru, pilności, y życzliwości Pisarza, a ztąd więc pozna iak wiele na iego przynależy attencyi. Pod zwierzchnością więc Pisarza propinacyi zostaią.

Dozorca Magazynu.
Piwowar.
Uczeń iego.
Gorzelnik.
Uczeń iego.
Parobkow z wołami 2.
Do tarcia drzewa 2.
Pastuch od świń y bydła.

Ci więc ludzie pod rządem y dyspozycyą iego zostaiący, przezorne iako rządzcy mieć

powinni oko, ażeby żaden obowiązkom chrześciańskim nie uchybiał, ażeby każdy służbie swoiey zadosyć czynił, y to zachował, co iest w przepisach inney folwarczney czeladzi. Hultaystwa, piiaństwa, po nocach włócęgi nigdy cierpieć nie ma, y owszem nikt z browaru y na krok wyiść nie powinien bez opowiedzenia Pisarza, któren zaraz ma y czas powrotu naznaczyć, temu zaś uchybienie, zawsze na napomnienie zasłużyć powinno. Pisarz też sam oprocz Karczem obiażdżki, nigdy y na krok oddalać się z browaru nie ma, bez opowiedzenia się Gubernatorowi, y przełożenia przyczyny wyiazdu, y czasu iak długo się zabawi, dla tego ażeby zaraz inny na iego mieysce od Gubernatora był naznaczony, któryby za całość browaru y szkody odpowiedzieć skarbowi mogł.

Co zaś do innych obowiązkow funkcyi Pisarza służby iego tykaiących się, te są w piąciu powinnościach zawarte, to iest: 1mo. Jaki dozor całości y czystości browaru być powinien. 2do. Jaki dozor gorzelni. 3tio. Jaki browar piwnego. 4to. Jaki porządek szynku. 5to. Jaki sposob wewnętrzny gospodarstwa; ktore to artykuły obszerniey opisać sądzę potrzebą, a nayprzod.

ARTYKUŁ I.

ROZDZIAŁ I.

Jaki dozor całości y czyſtości browaru być ma zachowany.

Browaru beśpieczeńſtwo, czyſtość onego, zapewnia o całości dochodu, dla tego co do iego beśpieczeńſtwa, ſtrzedz ma naypilniey Piſarz, ażeby wſzyſtkie kominy co tydzień regularnie wychędożone były, ażeby nigdzie ani przy kominie, ani za piecami nic ſię takiego nie znaydowało, coby ogień wzniecić y żywić mogło, dla tego przed każdym poyściem ſpać, ma ſam dom cały obeyść, y ognie przy ſobie pogaſić kazać, nie będzie też pozwalać, ażeby po browarze bez latarni kto chodził, ani w czaſie idącey na kadkach wudki bez niey, światło chował y trzymał. Ktòra gdy w nocy iść będzie, w koley parobkow dla ſtraży udyſponować Piſarz powinien, ażeby zawſze ieden wartownik był przytomny nie ſpiący y tey roboty nieodſtępny. Niedziela zaś, że

bez podobney pracy być powinna święcona, dla tego w Sobotę roboty, ile możności nakładać nie należy. Do ognia służące porządki, iako to z wodą nalane przy browarze stoiące kadzie, drabin kilka na dachu, sikawki, wiadra, bosaki, sukna w bramie naywygodniey dla zdięcia, y porządnie zawieszone być maią, ułatwiaiąc sposob ratunku trwożliwym y lękliwym umysłom, ktòre częstokroć z boiaźni y naybliższych siebie rzeczy widzieć w podobnych przypadkach nie są zdolni.

Czystość browaru naywiększa, umiecienie wszystkich kątow codziennie, y po kilka razy nawet na dzień (ieżeli tego iest potrzeba) usypanie piaskiem dla błota mieysc niższych dziedzińca, powinne utrzymanie dachow, y tego wszystkiego co trwałość browaru przedłużyć może, naczyń porządne ustawienie, ochędożne utrzymanie, wyparzenie y wyszorowanie tych co służą do roboty za każdym oney skończeniem, że zabeśpiecza zdrowia ludzkiego całość, trunkow dobroć, a ztąd y pomnożenie intraty; więc w dozorze to pilnym być powinno Pisarza, ażeby porobić wcześnie kazał, miotły, szczotki, y inne potrzebne do chędoże-

nia naczyń rzeczy, y tego pilnego wykonywania sam mocno strzegł.

Magazynu porządne utrzymywanie: Pisarz postrzegać y pilnować będzie, ażeby w tey powinności nigdy nie spuszczał się na nikogo, na każdą rzecz od dozorcy magazynu przez Pisarza wziętą kwit mu ma zapisać w xiążke, a zarzynać na karbach wraz z piwowarem lub gorzelnikiem, wzięte od niego na wyrobek zboża y chmiel, podobne karby y z szynkarzami zarzynać powinien będzie: Pisarz biorąc wódkę dla nich od dozorcy magazynowego, pozostałość zaś w kufie zmierzyć powinien, y tę miarę mieć u siebie pod zamknięciem, z nią do magazynu przychodząc zawsze w czas powolny iey wzięcia potrzeby. Podanie magazynu, przychod zboża, y onego wyrobienie, percepta trunkow y expens onych, percepta wodki, y z niey na szynkowną przerobienie, iak maią być zapisywane, iest na formie Tabelli pod liczbą 44. 45. 46. a mnie raport podany miesięczny, taką formą iak iest pod liczbą 48. y roczny iak iest pod liczbą 52.

Inwentarz naczynia całego, tak tego co iest w składzie magazynowym, iako y tego co iest w użytku browarnym y po karczmach, z ceną onego taką, iak pod liczbą 42. znay-

duie ſię, ma Piſarz regularnie zapiſywać, z którego kalkulacyę czynić ſam obligowany będzie, y zapłacić ſkarbowi, ieżeli przy rachunkach z ſzynkarzami, zapłacenia od nich w czaſie dopominać ſię nie będzie.

Miary wſzyſtkie ſprawiedliwe mieć Piſarz wſzędzie powinien, tak w ſzynkach iako y w magazynie, iako to beczki, korce, ćwierci, garce, kwarty, kwaterki &c. bo to świadectwo naywiękſze daie cnotliwości charakteru iego.

Beczki wſzyſtkie co do piwa po 28. garcy wielkości robione, nietylko pocechowane być powinny cyfrą moią, ale oraz na dnie wypalone mieć te mieyſca, którey ſłużą karczmie, te zaś dwoiſtego gatunku być powinny, dębowe y ſmołą wylane na dworſką potrzebę, a ſoſnowe do przedawania na ſtronę.

Policzy więc Piſarz wſzyſtkie karczmy, a po 10. do każdey z pierwſzego gatunku zrobić każe, a któryby ſzynkarz podobną ſtracił beczkę, lub popſuł, za każdą po złotych 18. zapłacić będzie powinien, kadek powinno być zawſze tyle, ile z wymiaru do kotłow mieć przynależy, to ieſt: gdy dwie do iednego kotła ſłużą, tedy nim ſię robota wyrobi y wyſtoi ſię, 48. kadek do dwoch

kotłow być zrobionych ma, ażeby ciągle w browarze robota szła, ktore żeby zawsze miały dwa łokcie wzwyż, u spodu dwa łokcie y ćwierć szerokości, a u gory dwa łokcie, ta zaś obserwacya u spodu szerszey kadzi dla tego zrobiona, że ią pobić łatwiey, y obręcze nie z tą łatwością z niey opadać zwykły.

Przysposobienie wcześnie do magazynu, na beczki bednarek, y obręczy być ma w pilnym staraniu Pisarza, a że robota tychże, ile przy wielkim rozchodzie, ustawicznie iest potrzebna; więc wszyscy parobcy umieć bednarkę powinni, ażeby ta mianowicie zimą, przy długich wieczorach ustawiczna ich robota była, odtąd więc żaden odstać nie może, poki nie wyuczy drugiego na swoie mieysce parobka, dla tego o czasie chęci swego odstania na rok ma skarb ostrzegać, ażeby mu inny oddany był uczeń. Naczynia do bednarki służące Pisarzowi pod regestrem zdane być maią, ażeby gdy te parobkom odda, od nich w całości nazad odebrał przy odstaniu, a za zepsute z zasług potrącił podług ceny, iako iest na Tabelli pod liczbą 49. o wyrobionych zaś y cale starych ma Pisarz donieść na raporcie, y o dokupienie innych dopomnieć się, parobkom zaś po 10

groſzy za każdą zrobioną beczkę wyznaczam, oprocz zaſług y ordynaryi roczney.

Ludzie obcy, przyiaciele, krewni, mayſtrow, ſtrożow &c. y na moment cierpieni w browarze być nie maią, co pilney attencyi Piſarza polecam.

Mocy ſam przyimowania arbitralnie do browaru, ani nikogo odprawienia Piſarz nie ma, chyba za wiadomością Gubernii, raportować więc powinien, ieżeli co nagannego w kim potrzegł, na mieſięczney Seſſyi y dyſpozycyi w tey mierze dopomnieć ſię.

Wymiar rozchodu pewnego tygodniowego ſążni drew, koniecznie regularności ſwoiey potrzebuie, bez ktòrey wcześnie na cały rok przyſpoſobienie nigdy być nie może, tych więc porządne ułożenie, na machinie tarcie, y wydatek dopatrzyć, pilnie dozorowi Piſarza polecam, który czułym będąc na każdą nie potrzebną ſkarbową expens, tey ſzczególniey oſtrzegać powinien, która dwoiſtą przynoſi ſtratę, bo laſu y pańſzczyzny.

ARTUKŁ II.

ROZDZIAŁ I.

Jaki dozor być ma Gorzelni.

Naypierwszy Pisarz mieć powinien dozor, ażeby gorzelnik zawsze był trzeźwy, bo tego dla całości y beśpieczeństwa browaru, koniecznie zawsze trzeba pilnować.

Zyta korcy 24. gryki korcy 4. słodu ięczmiennego korcy 6. a razem te 34. korce zboża, proporcyą czynią na zacier ieden, albo na sztukę iednę, na których z namielenia na każdym korcu przybywa garcy 11. podług informacyi obszernieyszey na Tabelli 53. wyrażoney.

Na nabicie kotła iednego trzeba zboża korcy 2. lub mąki korcy 2. garcy 22. do 2ch kadek o garcach 150.

Te zboże wodą rozebrane, daie 2. kadki każda po korcy 4. garcy 22. albo garcy 150. tak nabity kocieł wychodzi 3. razy branto-

wką 24. godzin, ktòrey z korca iednego zboża wychodzi garcy 25 y puł, czyli z kotła iednego garcy 51. Proſtki z korca iednego zboża garcy 9. a z kotła iednego garcy 18.

Okowitki pięcio-probney z korca iednego zboża garcy 4. kwart 2. katerka 1.

Brahy z kotła iednego wężowego garcy 240. niedogonu ze 12. korcy zboża garcy 4.

Na tęż wielość zboża, trzeba do wypalenia drew ſążeń 1. y puł.

Podług tego więc wymiaru gorzelnik wydawać, a Piſarz zawſze odbierać powinien będzie, y kalkulować ſię podobnie ſkarbowi.

Okowita gorzałka, że pod zamknięciem idzie zawſze, więc należeć będzie do Piſarza ten odchod tak regulować, ażeby pewnie wiedział iakiey miary konwi do podſtawienia potrzebuie na czas trzech godzin, przez ktòren gdy oddalenie ſię Piſarza do ſwoiey obiażdżki karczem naſtępować będzie, kluczow do przegrody zoſtawowania iuż przyczyny nie ma, pewnym będąc, że przed tym czaſem żadna ſzkoda nie zrobi ſię, ochroni to wiele ſpoſobności kradzieży, gdy bez niego poyść nikt nie będzie mogł, ani mieć

przez oddalenie się iego dosyć czasu wprowadzać tam kogo.

Tak więc wyszła wodka być ma zaraz oddana do magazynu pod miarą, y zarznięta na karbach we troie składanych, przez Pisarza, gorzelnika, y dozorcę magazynowego, sam zaś sobie w ksiąžkę wpisze Pisarz, kiedy y wiele iey oddał do magazynu.

Brahy y niedogonu wielość także zapisze sobie, y zaraz zadysponuie pierwszą, na przepisany dla niego na bydło ukarmu wydatek, a drugą odsyłać będzie do magazynu kuchennego na octy y likwory.

Już się w wyższym Rozdziale rzekło, że z obcych żaden człowiek w browarze być nie powinien, a nayszczególniey strzedz tego trzeba w gorzelni y w magazynie wódki, nietylko dla kradzieży, ale y dla tey niemylney praktyki, że dymem z lulki wodki okurzenie iego choć trochę w kufę wpuszczenie, soli wsypanie, traci probę wòdki z niezmierną szkodą przedawaiącego, y nieszczęściem dozorcy, ktòry o przypalenie wody posądzony byćby mogł, zawsze niewinnie.

Wywary, nikomu brać pozwalać, ani ich udzielać Pisarz prawa nie ma, więc podobna

bna rzecz ſkarbowi donieſiona, zawſze utratę ſłużby zrobi dla Piſarza, bo nie ſzacunek braney rzeczy, ściągnie tę karę, ale rozróżnienie ſię od piętna niemylnego charakteru poczciwego człowieka, który nim będąc naznaczony, w małey y wielkiey rzeczy, wiernym zawſze y wſzędzie ukazać ſię muſi, ani żadney tey za małą nie potrafi liczyć, która ſpoſob cnotliwy myślenia iego probować może.

Dla zliczenia niebawnego okowitki na ſzynkowną wodkę Tabella ſię daie pod liczbą 46.

ROZDZIAŁ II.

Dozor Piwnego Browaru iaki być ma.

Piwo dobre treść pryncypalną czyni intraty dla ſkarbu, żeby zaś było dobre, dependuie od kilku rzeczy, 1wſza żeby ięczmień był nayczyścieyſzy, 2ga żeby ſłod był dobrze ugodzony, 3cia żeby naczynia wſzyſtkie, iako to kilſztoki, beczki, kadzie &c. były zawſze czyſte: tak więc urządzone piwo, dopiero zabeśpieczyć pewną intratę ſkarbowi może, przez wſławienie ſię powſzechne. Miiam nauki ſzczegòlnieyſze robienia piwa, bo mayſter iako zawſze ieſt żądany naylepſzy, tak ſpoſobny doſkonałą robotę umieć muſi zawſze, ale iako każdey zwierzchności, ieſt ten pierwſzy obowiązek mieć gruntowną tey rzeczy znaiomość czym dyſponuie, bo inaczey albo oſzukaniu podlegać będzie, albo tey wzgardzie od podległych ſobie, ktòra powſzechnie udzielona zoſtaie dla tych rządzcow, ktòrzy pomierne światło maią w rzeczy tey czym chcą

dyſponować; więc reguły do dobroci piwa ſłużące ſą te uniwerſalne, żeby nayczyściey wychędożone były z folwarkow odbierane ięczmiona, inne cale nie przyimowane, żeby każdy na ſłody idący był naypilniey w kilku do czyſtey wopy płukany, należycie wyſuſzony, nic nie przypalony, na ſłodowniach kilka razy mieſzany, na kupę nie ſkładany, aż cale wyſchnie, pod czas ciężkich mrozow y upałow, od Czerwca do końca Sierpnia cale nie robiony, dla tego każdy idący, y zbierany z ſłodowni, być ma od Piſarza widziany, a poſtrzeżona w ktòrym w uchodzeniu iego niedoſtateczność do dobrych ſłodow nie ma być mieſzany, ale albo na gorzelnię obrocony, albo na długie odleżenie oſobno zſypywany. Słody ięczmienne wiośniane, a nayoſobliwiey Marcowe, inną także mieć maią przegrodę, niegdy ani zbyt grubo, ani zbyt miałko mielone, co zawſze Piſarz ſam widzieć ma, do piwa zaś robienia nie prędzey ſłod każdy użyty być powinien, aż po mieſięcznym odleżeniu, ten zaś co ſię wyrabia w lecie, przynaymniey ſześć, mieſięcy ſtary być ma. Chmiel będący Angielſki, ma także mieć dozor, ażeby odbierany był y dobrze wyſuſzony, mocno żeby zoſtał zaraz upakowany

dla niezwietrzenia, a nadebrany gdy z skryni zostanie, tedy zaraz z wierzchu być ma ognieciony, zrownany, y mocno znowu z gory kamieniem przyciśniony, którego do piwa mniey w zimie, więcey w lecie zażywać należy dopatrywać oraz będzie Pisarz, ażeby piwa zawsze były czyste, y koloru pięknego, nietylko te, które idą na skarbową potrzebę, ale y po szynkach, bo wygoda ludzi y wsławienie się iego przez podrożnych, koniecznie tey attencyi potrzebuie.

Czystość nietylko naczyń, iak się wyżey rzekło, potrzebna iest w browarze, ale nawet tokow y posadzek, tak ochędożne trzymanie, ażeby żaden zniskąd kwas powietrza w tym mieyscu nie zarażał, y przez niego nie był udzielonym piwu, albo się robiącemu, albo się wystawaiącemu, albo w piwnicy iuż złożonemu.

Co się tycze beczek, o tym w wyższym Rozdziale iuż mowiłam. Z każdego korca ięczmienia robi się u mnie piwa dubeltowego beczka po 28 garcy, war ieden iest z iedenastu korcy ięczmienia, którego waru wyrabia się piwa beczek 26. rachuiąc iuż y na doliwki do każdego waru piwa beczek 2. do podobnego waru poł korca daie się chmielu,

ta ieſt więc uſtawa powſzechna u mnie praktykowana roboty piwowara, którey regularność do dozoru uſtawicznego Piſarza należyć będzie.

A że kwiat nie obciera ſię z praktyki, ſmakowitſze dawaiąc piwo, więc nadroſtku na ſtu korcach, dzieſięć korcy liczyć ſię powinno.

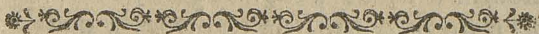
Warzenie pierwey daremne ſamey wody, że od nie umieiętnych ieſt praktykowane piwowarow, ſzkodą wielką drew; więc Piſarz dozierać tego będzie, ażeby zaraz ze ſłodem w zimną wodę wrzuconym, warzyć ſię piwo zaczynało, na tego więc 8 godzin gotowanie, wyznacza ſię trzy ćwierci ſążnia drew.

Jęczmień z magazynu brany, być ma na karbach dozorcy, Piſarza, y piwowara razem zarznięty, a piwa z każdego waru wydatek Piſarz y piwowar ſobie zapiſze w kſiążce, która na każdey mieſięczney Seſſyi, mnie lub Gubernatorowi do podpiſu podana zoſtanie.

Drożdże na żadną potrzebę inną, tylko na ſkarbową użyte być maią, a konſerwacya onych w lecie na ſznurku wpuſzczeniem w ſtudnią praktykuie ſię.

Spławy owſika, lub ziarna płonnego w ięczmieniu nadgrodzone być maią, oddaniem za nie czyſtego ziarna, ięczmienia, ktorych dozorca wiele odbierze, y wiele za to wyda, ręką Piſarza w ſwoią kſiążkę ma mieć zapiſane, a ſpławki na karm trzody chlewney obracać ſię maią, rownie zapiſane będąc.

Słodziny po 14 korcy z waru piwa obrocone być maią, według ſwoiey niżey wyrażoney deſtynacyi.

ROZDZIAŁ III.

O porządku ſzynkow.

Do tego momenru mowiło ſię o ſpoſobach do intraty ſłużących; ſzynki zaś iuż ſą iey iſtotą, dla tego regularność w nich porządek y pilność ſą naypierwſzemi Piſarza obowiązkami, a inne ſą nayprzod:

Każdą karczmę, y w niey cały porządek ſpiſanym regularnie inwentarzem podać ma Piſarz ſzynkarzowi, z ceną ułożoną każdey

rzeczy, podług Tabelli 43. według którey wychodzącemu ſzynkarzowi zapłacić także każe, ieżeli co znaydzie albo zepſutego, albo zgubionego, lub ſtłuczonego, a za te pieniądze znowu rzeczy te odkupiwſzy w ſwoim porządku poſtawi, raz w mieſiąc z każdym ſzynkarzem podobną rewizyą czynić będzie, zapłatę odtrącaiąc zaraz z groſza ſzynkarzowi wyznaczonego za ſzynk, y odkupuiąc zaraz w magazynie ſkarbowym to, co zepſutego znalazł, któren to inwentarz w kſiążeczkach oſobnie na to zrobionych, y ſzynkarzom danych ſwoią ręką wpiſze, y ſobie w generalny inwentarz wſzyſtkich karczem, w też kſiążki perceptę ſzynkarzow zapiſywać będzie co tydzień, wiele którego dnia wzięli beczek piwa, garcy, kwart wodki, miodu, &c. y expens tychże wyſzynkowanych trunkow, ktòre to kſiążeczki, co mieſiąc na ſeſſyi prezentować mnie, lub Gubernatorowi powinni ſzynkarze, y podpiſem moim mieć ztwierdzone, a pieniądze za cały mieſiąc do rąk Piſarza Prowentowego oddane od Piſarza propinacyi być maią, mnie zaś dany raport generalny rozchodu y dochodu mieſięcznego, iak ſię wyżey rzekło.

Szynkarzom za prace ſzynku dzieſiątą beczkę piwa, y 20. garniec wodki ſzynkowney y miodų wyznaczam, ktòre to zarobne pieniądze zawſze gotowizną na końcu każdego mieſiąca płacone być maią.

Starania ſwego nayżywſzego dokładać Piſarz zawſze będzie, ażeby w ſzynkach piwa nigdy nie brakowało, y żeby zawczaſu te robione zoſtawało, choćby w zapaſie z kilkanaście ieſzcze było beczek, ten porządek da czas wyſtania ſię zawſze piwu, które żeby od dwoch przynaymniey niedziel ſtare na ſzynki dawane być mogło do przezorney attencyi Piſarza to należyć będzie.

Miar ſprawiedliwość dla zachęcenia uczęſzczania do ſzynkow wiele dopomoże, bo każdy mieyſce te chętniey na zabawę obierze, gdzie ieſt pewny, że żadne oſzukanie ſpotkać go nie może, ſzpetnie też ieſt y dla rządzcow, w których poſtrzeżona ieſt od podrożnych ta niedbała porządku y ſprawiedliwości w dobrach adminiſtracya, bo albo o małą znaiomość rzeczy poſądzeni będą, albo (co ieſzcze gorzey) o iaki datek od ſzynkarza wzięty, dla którego tey powinności ſwoiey czynią ofiarę, ſławy więc ich z tych miar uſzczerbek iak zoſtanie powſze-

chnie głośny, tak do dalszego szczęścia koniecznie im tamuiący drogę, bo nikt takiego sługi napierać się nie może, w którym upatrzona wcześniey zostaie chęć krzywdy bliźniego.

Dwa razy na tydzień Pisarz każdą karczmę obiedzie, zawsze o tak nie regularnych godzinach, ażeby nigdy szynkarze zgadnąć iey ani przewidzieć nie mogli, w którey gdy stanie, obaczy czy w niey porządek iest doskonale zachowany, czy iest czysta, y w każdym kącie umieciona, czy piaskiem podsienie, sienie, izby szynkowne wysypane są, czy staynie śmieciami nie zapaskudzone, czy gnoie w gnoiarnie porządnie wrzucone, czy zamki od drzwi, zamek od wodki, smoczek od szynku nie iest popsuty, czy nie widno koło skrzynki wodkę zamykaiącey iakiego probowania iey dobycia, czy klucze od niey u Woyta zostaią zawsze, czy naczynia do szynku służące wychędożone porządnie y ustawione zostaią, czy w komorze lub gdzie w kącie, lub w skrzyni niemasz przechowywaney wódki lub obcego trunku, lub też ulaney skarbowey wódki w garcu dla poddania oney piianym chłopom w poł z wodą, a może y więcey zmieszaney, czy lodownia w swoim zostaie po-

rządku, czy za piecem trzaſek, gałganow, kądzieli zrzuconych niemaſz, grożących zaięciem ſię, czy ogniowy porządek w całości zoſtaie, czy porządnie na ſwoim mieyſcu zawieſzony, czy kadzie z wodą nalane, czy drabiny na dachu całe, czy dobrze y mocnie uſtawione, czy latarnie do chędożenia nocnego po domie ſą w ſwoim porządku, czy ſkładu ſian pod dachem nie ma; owo zgoła ma w to wſzyſtko weyrzeć, co czyni porządek y rząd regularny domowy, zawſze ſzynkarz z Woytem po trunek przyieżdżać maią, ażeby pierwſzemu w kſiążkę perceptę zapiſać, a drugiemu też ſamę na karbach na w poł z Piſarzem ſkładanych zarznąć. W lecie nigdy w dzień przewożone piwo być nie ma, ale wieczorami y rankami, dla uniknienia ſkwaśnienia.

Szynkarzowi że żaden borg nie pozwala ſię, więc gdy przyieżdża po trunek, za dawniey wzięty ma oddać zaraz Piſarzowi pieniądze.

Każde tygodniowe obrachowanie ma Piſarz u ſiebie porządnie zapiſać, y na mieſięczne ſeſſye przynoſić dla konfrontacyi z Woytami, z ſzynkarzami, y raportem moim karbow z regeſtraturą.

Oprocz karczemney propinacyi, gdy któ-

ren z włościan zechce więcey trunku wziąć na weſele lub inną potrzebę, w browarze od Piſarza brać ią powinien, co w regeſtr ſwoy mieſięczny zapiſać ma, inna potoczna gdy ſię zdarzy expens rownie być ma umieſzczona w raporcie mieſięcznym.

Straż podwożenia obcych trunkow w mieście, y rewizya domow częſta do Piſarza, a po wſiach do dozoru ſtarſzyzny wieyſkiey należy, złapany zaś plagami karany na rynku być ma, a delatorowi dana w nadgrodę połowa złapanego trunku.

Zydzi, którzy na hurtowne zbycie palą w mieście w ſwoich browarach wòdkę za zapłaceniem czopowego ſkarbowi, nigdy ſzynku trunkow ſkarbowych miec nie mogą u ſiebie, y owſzem ſzczególniey maią być dopatrywani czy drugim iey nie udzielaią po nocach.

Szynkarzom Piſarz częſto zalecać będzie, aby mieli pilne oko, żeby nikt trunkow nie podwoził, po wſi nie ſzynkował, rownie aby moi włościanie do cudzych karczem pić nie chodzili, a przeſtępny w tey mierze znaleziony, być donieſiony do Gubernii powinien, a delatorowi 6 Zł. w nadgrodę wypłacone.

Szynkarz, że ma zakaz Uniwersałem moim pod liczbą 41 będącym, ieżdzenia po wsiach y skupowania rożnych rzeczy, więc ten w uskutkowaniu Pisarz zawsze mieć będzie, y straż tego wieyskiey starszyźnie zaleci.

Grzeczne przyięcie y obchodzenie się szynkarza z gośćmi, zalecać będzie ustawicznie Pisarz, ażeby ździerstwa nie czynił, na owies, siano, świece, drwa, do trzymania mu pozwolone, cena na to ustanowiona od skarbu widocznie na drżwiach przybita być powinna, a w którymkolwiek czasie w zawieszeniu nie znaleziona ukaranie szynkarza zciągnąć ma.

Dla porządku szynkow, gdy są szawki porobione w ścianach zasuway, więc zawsze ma na dobrą być kłutkę zamknięta, od ktòrey klucz ma zostawać u Woyta dla nachylenia przy końcu iuż będącey beczki, a gdy wyidzie nieodwłocanie po inną iechać maią z szynkarzem, ktòrą przywiozłszy Woyt ma ią osadzić, a włościan przestrzedz. 1. żeby tego strzegli, ażeby szynkarz wodki nie wynosił nigdy z komory, bo ta albo obca, albo zfałszowana będzie, ale żeby ią toczył w oczach wszystkich. 2. W naczynia drewniane włościanie nie powinni także pozwalać

toczyć, ani w żadne ciemne naczynie, żeby wody szynkarz wprzod nie nalał, a doftrzeżone w iakimkolwiek sposobie oszukanie y doniesione skarbowi nadgrodę 8 Złł. mieć będzie.

Piiący ludzie gdy zechcą pisać na tablicy w ten moment wzięty przez siebie trunek, ma im Pisarz, zwoławszy wszystkich włościan imie każdego pokazać na tablicy, gdzie iest y iak się ma pisać, wyznaczać więc będzie.

Kwartę	O
Połkwarty	I
Kwaterkę	—
Półkwaterki	●

Tablica więc ma być spisana w tym sposobie iak iest pod liczbą 50. gdy więc któren z włościan przy swoim imieniu położy O O O I —•, będzie to znaczyć, iż winien zostaie kwart 3. połkwarty, kwaterkę iednę, y połkwaterki, za któren trunek płacąc ma się sam włościanin zmazać na tablicy, lecz iak podobny kredyt nie może się ściągnąć, tylko chyba z dnia za dzień, więc użycie tey tablicy powszechnie y codziennie być nie może.

Zadnych exekucyi Pisarz propinacyi nie

ma mocy posłania nigdzie, bo zakaz nie borgowania, gdy przestępstwo w szynkarzach znayduie przepadkiem długu ukarane być koniecznie powinno, nad rozkaz skarbu pożyczonego.

Do kalkulacyi zaś prędkiey po karczmach ma Pisarz mieć Tabellę multyplikacyi, forma ktòrey iest pod liczbą 51.

Kafenhauz, że do Pisarza propinnacyi należeć będzie, więc perceptę y expens iego wciągnie do generalnego zawsze raportu, a podług ceny tey co iest na Tabelli pod liczbą 47. będącą, przedaży dopatrzy.

ROZDZIAŁ IV.

Jaki ſpoſob wewnętrznego Goſpodarſtwa w Browarze.

Przez wewnętrzne goſpodarſtwo browaru to ſię rozumie, co z ſamego goſpodarowania ſpoſobu czynić intratę może, ta zaś potrzebuie czułey zawſze Piſarza attencyi, ażeby żadna rzecz marnie tracona nie była, ale każda w pożytek dla ſkarbu obrocona zoſtawała.

Ukarm wołow y wieprzow ieſt iednym z tych Artykułem, na ktoren podział ſłodzin y braby że iuż naſtąpił, znaydzie to na Tabelli pod liczbą 40. ſpoſob zaś karmu tego dawania w inſtrukcyi Adminiſtratorow znaydzie, ktorey regularności dopatrzy. Na trzęſiankę brogi porobić każe, ktorych ſpoſob ieſt w uſtawach Adminiſtratorow, tych- że karmu wołow ſą w Roku 3. to ieſt: 1. od S. Michała do Bożegonarodzenia, 2. od Bożegonarodzenia do Wielkieynocy, 3. od Wielkeiynocy do S. Jana. Zyſk więc z te-

go ſkarbowi Piſarz powinien zabeśpieczyć, który zawſze czułą w zwierzchności znaydzie wdzięczność.

Brahy, ſłodzin, nikomu brać pozwalać Piſarz nie powinien, bo te wſzyſtkie na użyteczność ſkarbu obrocone być maią. Bydlętom ſame dawane ſłodziny że oſkomę na zębach robią, y do iedzenia im wielką ſtaią ſię przeſzkodą, dla tego mieſzane z brahą daleko ſą użytecznieyſze. A że latem bydło w polu pożywienie maiące ich nie potrzebuie, ani robienie wódki brahy nie daie, więc ſłodziny ſuſzyć Piſarz w wołowni każe, y ſucho z ſypane na zimę zachowa dla czaſu większego ich rozchodu.

Na żadnym naczyniu ſkarbowym nigdy Piſarz nic robić pozwalać nie będzie, ani nic ſkarbowego komu inſzemu pożyczać.

Bydła nikomu chować w browarze nie wolno, oprocz 2. koni Piſarza, y 2. krow iego.

Zboża za trunek mienić nikt mocy nie ma, chyba za wyraźną wolą moią.

Drew

Drew ochrona im większa będzie, tym większą wdzięczność Pisarz od skarbu dla siebie ziedna.

Popioły zsypywać starownie zewsząd każe, na te potrzeby co y po folwarkach.

Chcąc zaś dać dowod zawsze chęci nadgrody za cnotliwe usługi, z zysku przedaży iakiey grosz 10. Pisarzowi naznaczam, dla piwowara y gorzelnika także grosz dziesiąty, z pomnożonego więcey iednego roku nad drugi wyszynku, zostawuiąc sobie dalszy sposob świadczenia naymilszego dla mnie, do udzielenia iak prędko cnotę, wierność y poczciwość przyidzie mi nadgradzać.

USTAWY.

Dla Dozorcy Magazynu Propinacyi.

Dozorca magazynu na to iest ustanowiony, ażeby expens browaru nayregularniey czyniony być mogł, y o tym żeby skarb wiedział nayściśley, wierność więc życzliwość, trzeźwość, pilność, czynić

powinny osnowę służby dozorcy magazynowego, nietylko więc skarb krzywdzić nie powinien, ale postrzegłszy kogo krzywdzić go chcącego, donieść skarbowi będzie obowiązany.

Oddalać się ani na krok od browaru nie powinien, y owszem w czas wyiazdu Pisarza ma być stróżem dozor iego wszędzie zastępuiącym. W Swięta y w Niedziele z częścią czeladzi na Msze Swięte poydzie, a iak wroci, Pisarz z drugiemi to wykona, luzuiąc się iedney Niedzieli poźniey, drugiey prędzey, ażeby każdy przynaymniey dwa razy w miesiąc Kazań y nauki słuchał, inne w tey mierze powinności są podobne do tych, które są przepisane dla czeladzi inney folwarczne.

Chędość, porządek wszędzie zachowany, chędostwo koło siębie, że do zdrowia y do dobroci roboty trunkow iest potrzebne, tego przestrzegać dozorca naypilniey będzie.

Rano wstawszy pacierz z czeladzią zmowiwszy, ma zaraz poyść z niemi do umięcienia całego browaru, mianowicie staien y chlewow, bo bydło koniecznie ochędożnego siebie trzymania potrzebuie, potym każdemu bydlęciu karm przy sobie rozdać

każe, napoić y widzieć będzie ieżeli wszyskie zdrowe, y czy smaczno iedzą, karm ten o godzinach regularnych dawać będzie 4 razy na dzień podług przepisu, latem zaś wypędzić w pole każe, szczotką otarlszy z nocy każde bydle, które żeby go znało, dzikie nie było, szczególniey zalecam.

Czeladź y pastucha ma mieć w doskonałym dozorze, a nie posłuszny doniesiony być Pisarzowi powinien, prożnowania im bronić ma; dla tego w wieczor odebrawszy od Pisarza dyspozycye roboty dla każdego, do tey z rana zaraz każdego wyprawi. Pastuch zaś robotą koszykow zatrudniony być zawsze ma, tak w polu, iako y wieczorami zimowemi u siebie.

Włuczęgi, piiaństwa po nocach ma strzedz naypilniey, a wieczorem obszedlszy dom cały, ognie wszędzie pogasiwszy, ma pozamykać wrota y drżwi wszystkie od całego browaru.

Uczniowie maystrow; wieczorami maią być zażyci do wychędożenia naczyń tych, co codzienney ich służyły robocie, y razem z czeladzią zwołani będąc na wieczorne pacierze, ma potym każdego położenia się pilnie dopatrzyć.

Wozy, iarzma, siekiery, taczki, piły, rze-

zaki, w ſwoim ucaleniu, y w ſwoim utrzymywane być maią porządku, y te co wieczor zewſząd zebrane, y razem złożone zoſtawać, a co z tego popſutego być ſię obaczy, zaraz nazaiutrz naprawione być ma.

Co wieczor dozorca magazynu, roboty nazaiutrz całodzienney dla każdego parobka odbierze dyſpozycyę od Piſarza, ażeby mogł do niey przed poyściem ſpaść wſzyſtko przygotować, y rano zaraz kazać uſkutkować bez mitręgi.

Zboże do młyna, brahe lub ſłodziny do pałacu zawſze ſam dozorca odwozić będzie, y każdemu do kogo to należy pod miarą oddać, y dopomnieć ſię zaświadczenia iako oddał, zboże zaś ze młyna zawſze ſam odbierać będzie, w tey wielości iaki ieſt przepis, a odebrawſzy raport Piſarzowi uczynić powinien, y mieć ſobie na karbach (tę perceptę do magazynu) przez niego zarzniętą.

Na żadną ſłowną dyſpozycyę Piſarza nic z magazynu wydawać dozorca nie ma, ale na wodkę, zboże, chmiel, ſłod, lub inne rzeczy w ſkładzie u niego będące żądać w piſania ſobie w kſiążeczkę lub na karbach zarznięcia, na zacier wydawać powinien. żyta korcy 24. hreczki korcy 4. ſłodu ięczmiennego korcy 6.

Żadna do magazynu wódka od dozorcy przyięta być nie powinna, bez wymierzenia naparstkiem ieżeli pięć probna iest, do pięciu naparstkow wodki, cztery wody przylewaiąc, a gdy w tym gatunku nie iest, raport nie odwłoczny mnie lub Gubernatorowi powinien uczynić, że zaś tę probę traci sol y tytuń, iest to iuż Pisarzowi powiedziano, więc dozorca ma się informować od niego, rownie iako y doskonale wiedzieć co ma wydawać zboża na war piwa, na kocioł wódki, y wiele z tego ma odbierać namełu mąki, brahy, słodzin, niedogonu &c.

Karby mieć powinien nayporządnieysze, y miary wszystkie naysprawiedliwsze, na ktòre dawać y odbierać wszystko y wszystkim powinien.

Sukna do miodow w naydoskonalszym zachowaniu być maią u dozorcy.

Wcześnie siana dla bydła ważenie, wiązanie iego na porcye, sieczki na rżnięcie, w czasy słotne, wieczory zimowe, y czasy od roboty wolnieysze, robione od wszystkiey czeladzi browarney być ma. Ten zachowuiąc dla każdey roboty wymiar, który z proby ustanowionym został. Rznie więc sieczkę 1. człowiek na cały dzień korcy 100. powiązeł do porcyi wiązania na godzinę 1. człowiek

robi 100. waży y wiąże porcyę siana 1, człowiek na godzinę porcyi 57.

Zadne obce bydło być w browarze niema, oprocz 2 krow Pisarza y dozorcy 1. brahy, słodzin, niedogonow &c. ani żadney skarbowey rzeczy pozwalać wynosić z browaru nie powinien, a dopatrzywszy donieść to nieodwłocznie ma, pamiętaiąc na przysięgę swoię, y tę nadgrodę ktorey udzielać nikt pewniey nie może nad właśnego pana.

Przysięga Dozorcy Magazynu.

Ja NN. przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu w Troycy Swięty iedynemu, iako funkcyę moię pilnie, dopatrznie wszędzie, y wiernie sprawować będę, w każdym punkcie szkody skarbu przestrzegaiąc, tak mi Boże dopomoż w Troycy S. iedyny.

Umiarkowanie Przychodu, y Rozdyſponowanie Rozchodu Brahy y Słodzin w Browarze NN. Dnia y Mieſiąca N. Roku N. Czynione.

PRZYCHODU.

Z zboża wyrobić ſię maiącego na 2ch kotłach od pory do pory, czyli w godzin 24. rachuiąc z 1go kotła brahy garcy 240. z kotłow, więc 2ch wypada na tydzień, Brahy garcy 8640. więc na Mieſiąc wynieſie brahy garcy 34,560.

Z umiarkowania rozchodu Piwa wyrabia ſię w tydzień dwa wary po korcy 11. Słodu zaś z 1go waru wymierza ſię ſłodzin korcy 14. z obydwoch zaś w tydzień korcy 28. z podobnych więc warow ośmiu wyrobić ſię maiących na Mieſiąc, wynieſie korcy 112.

Wyznaczenie na 1. Sztukę.				Rozchod Ogólny w Tygodniu na bydło, trzodę &c. podług wyznaczenia na 1. ſztukę.				
od pory do pory.		na Tydzień.			Braha.		Słodziny.	
Braha.	Słodziny.	Braha.	Słodziny.		Garce.	Kwarty.	Korce.	Garce.
Garce.								
3	2	21	14	Dla Wołow w ukarmie .				
	2		14	Dla Wołow roboczych .				
	2		14	Dla Baywołow				
2	2	14	14	Dla Wieprzow				
2	1	14	7	Dla Macior				
1	1	7	7	Dla Proſiąt				

UNIWERSAŁ
DLA SZYNKARZOW.

A N N A
Z XIĄZĄT SAPIEHOW
XIĘZNA JABŁONOWSKA
WOIEWODZINA BRACŁAWSKA,

DAMA ORDERU S. KRZYZA.

Wiadomo czynię tym moim Uniwerſałem całey Gromadzie Wſi N. y każdemu Dobr N. Obywatelowi: Iż ſurowy wydałam Rozkaz kary na tych, którzyby ſię ważyli do cudzych Karczem ieździć, pić, cudze trunki podwozić, te u ſiebie mieć albo przechowywać, o przeſtępnych temu Rozkazowi nie powiadać, ani Zwierzchności donieść; każdy więc takowy złapany w przeſtępſtwie będzie karany Grzywnami, y 100. plag publicznie; Ktobykolwiek zaś wydał, poſtrzegł, y donioſł Dworowi, takowy 8. Złł. nadgrody mieć będzie, y trunek ten którego dowiezionego dopatrzy.

Zakazuie ſię oraz, ażeby żaden Zyd odtąd nie ważył ſię po Wſi ſkupować bądź miody, bądź bydło, woſki, motki, przędze, płotna, puchy, pierze, &c. gdy każdego czaſu te wſzyſtkie rzeczy, zakupowane będą we Dworze, byle kto przedać chciał, y ceną ſprawiedliwſzą, nie rownie iak Zyd by ią dawał: złapany więc Zyd, rokiem kaydan, y robotą koło fabryki ſkarany będzie, ktobykolwiek zaś dopatrzył y donioſł o takowym moiego rozkazu przeſtępſtwie, takowy 8 Zł. weźmie, y podziałem połowy tych rzeczy zabranych w nadgrodę życzliwości dla ſkarbu mego. A ktobykolwiek z Gromady Szynkarza ſwego o fałſzowanie trunkow y wynoſzenia wodki z Komory obwinił, takowy 4. Złł. nadgrody u Piſarza Propinacyi doſtanie. Który to moy Rozkaz we wſzyſtkich punktach do Exekucyi podany, podpiſem ręki moiey ſtwierdzam. Dań

TABELLA GENERALNA MAGAZYNU BROWARNEGO.

Ogólność Sztuk.	Naczynia Miedziane.	Naczynia Moſiężne.	Naczynia Zelazne.	Naczynia Blaſzane.	Naczynia Drewniane z obręczami Zelaznemi.	Naczynia Drewniane zwyczayne.	Naczynia Szklanne.	Naczynia Bednarſkie.	Sprzęt Parobków y Goſpodarſki.	Sukna.	Koſze.	Co w Szynkach.	Co w Magazynie.	Cena Sztuk. Złote.	Groſze
4								Piłek.							
4								Cyrkli.							
4								Oſniki krzywe.							
4								Oſniki więkſze							
4								Oſniki proſte.							
8								Swiderków.							
4								Dłut.							
4								Pilników.							
4								Piłek wązkich.							
4								Fugowników.							
4								Cieślic.							
4								Toporów.							
4								Swidry duże.							

Podanie Karczmy N. Dnia y Mieſiąca N. Roku N. Szynkarzowi N. y oraz wyraz rzeczy w niey znayduiących ſię tak dla wygody Gości, iako y porządku ſzynku, y ceną wyrażoną, według którey gdy co zginie, ſzynkarz ſkarbowi zapłacić powinien.

Wyraz Rzeczy.	Złote.	Groſze.	Wyraz Rzeczy.	Złote.	Groſze.

Regestra Szynkarzow w Kſiążeczkach zapiſywana co tydzień.

Czas.		Percepta Wódki				Pieniądze za nią		Percepta Piwa		Pieniądze za nie.		Percepta Miodu.		Pieniądze za niego.	
Mieſiąca	Dnia	Okowita		Szynkowna.				Dubeltowe.	Ordynaryine.						
		Garcy	4ty.	Garcy	4ty.	Złote	Gr.	Beczki.		Złote	Gr.	Garcy	4ty.	Złote	Gr.

Tabella Generalnego Przychodu do Magazynu Browarnego do Dozorcy oddana.

Czas.		Percepta Zboż.						Percepta Mąk.		Nameł po Garcy 11. na korcu przybywaiący.		Percepta Wódki.			Percepta Hanyzu		Percepta Jęczmienia.		Słód z niego.		Akceſſ nadroſtku po 30 Korcach 3. Korce y Cwierć.		Percepta Chmielu.		Przychod Słodzin z Waru po Korcy 14.		Przychod Brahy z Kotła Gar. 240.	
Mieſiąca.	Dnia	Zyto.		Jęczmień		Gryka.						Brantówki.	Proſtki.	Okowitki 5 probney.														
		Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.	Garcy.			Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.

Expens Mieſięczna.

Na Woły do Ukarmu.				Na Woły Robocze.				Dla Trzody chlewney.			
Słodziny.		Braha.		Słodziny.		Braha.		Słodziny.		Braha.	
Korcy.	Garcy.	Konwie 10 gar.	Garcy.	Korcy	Garcy.	Konwie 10 gar.	Garcy.	Korcy.	Garcy.	Konwie 10 gar.	Garcy.

Tabella ułatwiaiąca Rachunek Wódki rozmieczaney.

Wódki Okowity.	W o d y.	Wódki Szynkowney po dobraniu.
G a r c y.		
5	4	9
10	8	18
20	16	36
30	24	54
40	32	72
50	40	90
60	48	108
70	56	126
80	64	144
90	72	162
100	80	180
200	160	360
300	240	540
400	320	720
500	400	900
600	480	1080
700	560	1260
800	640	1440
900	720	1620
1000	800	1800

Uſtanowiona Cena Trunkow w Kaffenhauzie y Propinacyi

Trunki.		Miara Trunkow. Gar-ce.	Miara Trunkow. Butel ki.	Cena Trunkow. Zło-te.	Cena Trunkow. Gro-ſze.	Cena Butel ki. Gro-ſze.	zoty groſz zaro-bny,
Wina.	Szampańſkiego.		1	9			
	Borguńſkiego.		1	6			
	Węgierſkiego		1	3			
	Francuzkiego		1	1	8		
Piwa.	Angielſkiego		1	3			
	Dubeltowego	1			10		
	Ordynaryinego	1			5		
	Beczka Dubeltowego			9			
	Beczka Ordynaryinego	1		4	5		
Miodu.	Dubeltowego	1		2	12		
	Ordynaryinego	1		1	2		
Wudki.	Gdańſkiey Kieliſzek				13		
	Cukrowey Kieliſzek				6		
	Alembikowey Kieliſzek				3		
	Karulkowey Kieliſzek						
	Ratafii Kieliſzek						
	Ordynaryiney		1		24		
	Butelka z trunkiem wzięta groſzy 12. Korek od teyże . . 3.					15	
	Kawy z cukrem filiżanka				6		
	Herbaty z cukrem filiżanka				3		
	Sledź Szot . . 1				6		
	Sledź Szwedzki				4		
Zaprawa z octem y oliwą.	Marynaty z Jeſiotra funt			2	20		
	Wizyny funt			1	10		
	Minogow para				15		
	Za Sledzia				15		
	Smietany Kwarta				8		
	Mleka Kwarta				4		
	Smietanki Kwaterka				6		
	Oliwy funt			2	15		
	Octu Kwarta			1	15		
	Pieprzu funt			3			
Notta.	Z Oka kawy wychodzi filiżanek . 90.						
	Z Łota Herbaty filiżanek . . . 80.						
	Do tego Cukru Łotow . . . 39.						
	Z Kwarty wodki Gdańſkiey kieliſzkow 12						
	Cena ſzkła według innych Karczem ſzynkownych.						

Raport Miesięczny Pisarza Browarnego.

Czas.		Wzięto z Magazynu Zboża.		Wielość wypędzonych Kotłów.	Wyrobek z nich Wódki.			Rozmieczanie Okowitki 5. probney.	Wielość Szynkowny po wlaniu do 5. Kw. 4 Wody.	Expens Hanyżu do 34Kor. Zboża gar. 12.		Wyrobek Słodu.		Wielość wyrobionych Warów.	Piwo z wyrobku.		Expens Chmielu do Waru		Expens Miodu Przaśnego doSycenia	Przychod Miodu z Wysycenia.
Miesiąca.	Dnia				Brantówki z korca garcy $25\frac{1}{2}$	Prostki z korca garcy 9.	Okowitki z Korca 5. probney Garc. 4. Kwart. $2\frac{1}{4}$.								Dubeltowe.	Ordynaryine.				
		Korcy.	Garcy.		Garcy.			Garcy.		Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.		Beczki.		Korcy.	Garcy.	Beczki.	

Expens Trunków.

Wódka Ordynar.	Zapłata		Piwo.		Zapłata		Miod.		Zapłata		Ogólność Pieniędzy.		Odtrącenie 20go Grosza na Szynkarz.		Expens Pałacowa.		
			Dubeltow.	Ordynar.			Dubeltow.	Ordynar.							Wódki.	Piwa.	Miodu.
Garcy.	Złote.	Grosze.	Beczki.		Złote.	Grosze.	Beczki.		Złote.	Grosze.	Złote.	Grosze.	Złote.	Grosze.	Garcy.	Beczki.	

Naczynie Bednarſkie.

Regestr Gromady spisany z okazaniem znaków dla łatwieyszego poznania y pisania.

Numera.	Imiona y Przezwiska.	Kwarta. O	Pułkwarty. I	Kwaterka. ⊢	Pułkwaterki. ●

Tabella zrachowanych Kwart Wódki na Pieniądze od iedney aż do 1000 po Złł. 3 gr. 6 dla prędſzey Rachuby.

Kwarty.	Złote.	Groſze.	Kwarty.	Złote.	Groſze.	Kwarty.	Złote.	Groſze.	Kwarty.	Złote.	Groſze.
1		24	31	24	24	61	48	24	91	72	24
2	1	18	32	25	18	62	49	18	92	73	18
3	2	12	33	26	12	63	50	12	93	74	12
4	3	6	34	27	6	64	51	6	94	75	6
5	4		35	28		65	52		95	76	
6	4	24	36	28	24	66	52	24	96	76	24
7	5	18	37	29	18	67	53	18	97	77	18
8	6	12	38	30	12	68	54	12	98	78	12
9	7	6	39	31	6	69	55	6	99	79	6
10	8		40	32		70	56		100	80	
11	8	24	41	32	24	71	56	24	200	160	
12	9	18	42	33	18	72	57	18	300	240	
13	10	12	43	34	12	73	58	12	400	320	
14	11	6	44	35	6	74	59	6	500	400	
15	12		45	36		75	60		600	480	
16	12	24	46	36	24	76	60	24	700	560	
17	13	18	47	37	18	77	61	18	800	640	
18	14	12	48	38	12	78	62	12	900	720	
19	15	6	49	39	6	79	63	6	1000	800	
20	16		50	40		80	64				
21	16	24	51	40	24	81	64	24			
22	17	18	52	41	18	82	65	18			
23	18	12	53	42	12	83	66	12			
24	19	6	54	43	6	84	67	6			
25	20		55	44		85	68				
26	20	24	56	44	24	86	68	24			
27	21	18	57	45	18	87	69	18			
28	22	12	58	46	12	88	70	12			
29	23	6	59	47	6	89	71	6			
30	24		60	48		90	72				

Okazanie Wyſzynku Trunkow y Przychod za one Pieniędzy od Dnia N. Mieſiąca N. Roku N. Dnia y Mieſiąca N. Roku N. w Hrabſtwie N. wyprowadzone.

	Wyſzynk Trunkow y przychod za one Pieniędzy.																								Odtrącenie na Szynkarzow gr. 20go od wyſzynku wudki.		Ogólność Przychodu Pieniędzy do ſkarbu.	
	Wina.									Piwa.									Wudki Ordynaryiney.									
	Węgierſkiego.						Francuſkiego.			Angielſkiego.			Dubeltowego.			Ordynaryinego.												
	po Złotych.			po Złotych.			po Złotych.			po Złotych.			po Złotych.			po Złotych.			po Złotych.			po Złotych.						
	Butelki.	Zapłata.		Butelki.	Zapłata.		Butelki.	Zapłata.		Butelki.	Zapłata.		Beczki.	Zapłata.		Beczki.	Zapłata.		Garcy.	Zapłata.		Garcy.	Zapłata.					
		Złote.	Groſze.		Złote.	Groſze.		Złote.	Groſze.		Złote.	Groſze.		Złote.	Groſze.		Złote.	Groſze.		Złote.	Groſze.		Złote.	Groſze.	Złote.	Groſze.	Złote.	Groſze.

Proba w Gorzelni Kockiey 1784. Roku 5. Października uczyniona.

Zboże zmieszane to iest: żyto, ięczmień, y gryka z magazynu wzięte.	Mąka z wyrobku Zboża. z Korcy 12. Zboża.	Mąka z wyrobku Zboża. Nameł na 12. Korcach Zboża licząc po garcy 11. na każdym Korcu.		Mąka z wyrobku Zboża. Ogólność Mąki.		Mąka wydana na kadkę iedną, licząc po garcy 43.		Lik Kadek zatartych.	Rozebranie Wody z Mąką w Kadce iedney po garcy 150	Dolanie drożdzy do każdey kadki po garcu 1.	Na nabicie kotła 1go wychodzi kadek dwie o gar. 150.	Od pory do pory, to iest: w godzin 24. na 2ch wężowych kotłach razy 6. nakładaiąc, wyszło zboża korcy 12.	Wielość wypędzonych Kotłow.	Wyrobek ze Zboża. Brantowki z Korca Zboża garcy $25\frac{1}{2}$.	Wyrobek ze Zboża. Prostki z Korca Zboża garcy 9.	Wyrobek ze Zboża. Okowitki 5 probney z Korca zboża gar. 4. kw. 2. 4ka 1.	Wsypanie Hanyżu do Okowitey.	Niedogon po 12. Korcach Zboża.	Braha z Kotła wężowego 1go garcy 240.	Wydatek Drew do wyrobku korcy 12.
Korcy.	Korcy.	Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.	Korcy.	Garcy.		Garcy.	Garcy.	Garcy.			Garcy.	Garcy.	Garcy.	Garcy.	Garcy.	Garcy.	Sążnie.
12.	12.	4.	4.	16.	4.	16.	4.	12.	1800.	12.	300.	12.	6.	306.	108.	$54\frac{3}{4}$.	$4\frac{1}{2}$.	4.	1440.	$1\frac{1}{2}$.
34.	34.	11.	22.	45.	22.	45.	22.	34.	5100.	34.	5100.	34.	17.	867.	306.	155.	12.	$11\frac{1}{2}$.	4080.	$4\frac{2}{6}$.

NOTA. Zmieszanego Zboża Zyta korcy 24.
z Jęczmienia śladu 6.
Gryki korcy 4.
} Korcy 34. z tey proporcyi zboża wyszło korcy 12. na wyrobek wodki okowitey garcy $54\frac{3}{4}$.

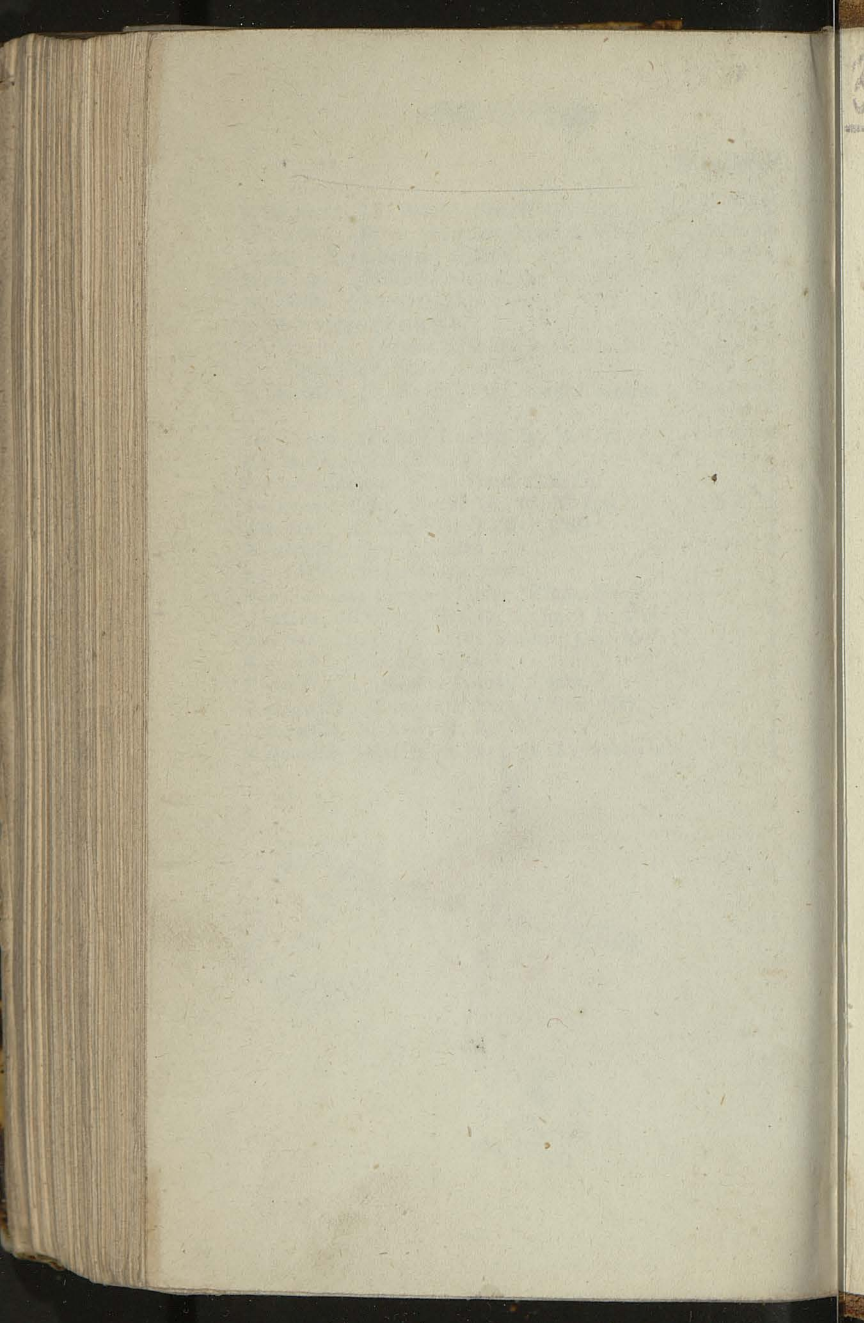
Okazanie proby z wymełcia zboża korcy 12. uczyniło korcy 16. garcy 4. mąki, więc na 34. korcach zboża zmieszanego, uczyni Korcy 45. garcy 22. Zatym superaty z namełcia korcy 11. garcy 22. mąki, na wzwyż wspomnionych 34. korcach zboża.

Okowitka garcy 61. po 12. korcach zboża wyszła we 40. godzin.

Do wyrobku Piwa w Tygodniu warow dwa, wychodzi drew sążeń $1\frac{1}{2}$. więc na Rok wynidzie drew sążni . . . 78.

Do wyrobku Gorzałki w Tygodniu sztuk 2. wychodzi drew sążni $8\frac{2}{3}$. więc przez poł Roku do Sztuk 50. na które zboża wychodzi korcy 1700. wynidzie drew sążni . . . . $216\frac{2}{3}$.

} $294\frac{2}{3}$.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0015195

